

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun ne-
delj in praznikov ob 4. uri
popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri
dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uva-
žujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge de-**
žele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inserate)** se
plačuje od četverstopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 68.

Telefonska številka 65.

Celje, v petek, dne 26. marca 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Mariborski duhovniki napovedali slovenskemu narodu vojsko.

Dve leti rovanja dr. Koroščeve stranke nista spametovali voditeljev Kmečke zveze. Mariborskim duhovnikom ni za složno delo slovenskih politikov v deželni zboru v Gradcu. Zaupni shod klerikalcev je preteklo sredo v Mariboru narodnim Slovincem napovedal vojsko na celi črti glede volitev v deželni zbor štajerski. Dr. Korošec, Roškar, dr. Vrstovšek in drugi klerikalni špekulantje so se veselili, da nastane v Srbiji vojska. Upali so, da bodo pristaši narodne stranke na bojišču za Avstrijo prinesli toliko žrtev, da se ne bodo mogli uspešno spustiti v volilno borbo za deželni zbor. Kakor krokarji najdejo svoj dobiček, kjer je zmagala smrt nad človeškim življenjem na bojnem polju, tako so mariborski duhovniki vedeli, da njim ni treba iti v Srbijo umirat z drugimi rojaki vred za domovino. Sklenili so preteklo sredo, ko je bila nevarnost vojske s Srbijo največja, zahrbtno izkoristiti ta položaj zoper narodno stranko ter so ošabno zavrnilo oni predlog glede dogovornih volitev v deželni zbor, kateri predlog so prvotno postavili nam odborniki Kmečke zveze same. Že pred pol letom so postavili predlog, naj se narodna stranka zadovolji le s štirimi poslanci v dežel. zboru, kar je očitno neznatno število. Mi nismo hoteli ubogega ljudstva, ki trpi glad vsled slabe letine in ki je trepetalo pred izgubami vojske s Srbijo, vplesti še v volilni boj.

Hoteli smo z ozirom na koristi slovenskega naroda mir. Duhovniki pa ne privoščijo štajerskim Slovincem miru. Sklenili so, da hočejo pridobiti vseh 13 poslanskih mest v dež. zboru. Akoravno vedo, kako pokajo njih gospodarska podjetja na vseh koncih in krajih in kako njih lastni pristaši želijo mir, zmagala je požrešnost klerikalcev. Toda zdi se, da so mariborski klerikalci sklenili napoved volilnega boja en dan prezgodaj. Danes se je zunanji položaj države nepričakovano popolnoma spreobrnil in sicer za Avstrijo ugodno. Vojske s Srbijo ne bomo imeli. Mariborski špekulanti, ki so špekulirali na vojsko s Srbijo in na svoj dobiček vsled nesreče naroda, veselili so se prezgodaj. Glavni zbor narodne stranke 4. aprila ima sedaj odločiti, ali zaupa svojo usodo klerikalnim špekulantom ali ne. **Somišljeniki, nujna potreba je, da se v ogromnem številu udeležite glavnega zbora nar. stranke v nedeljo 4. aprila v Celju.** Pretresnite, ali se hočete ukloniti ošabnosti kmečke zveze ali stopiti v volilni boj zoper vse klerikalne kandidate. Ukrepajte že zdaj o imenih mož, ki bi se naj postavili kot kandidati narodne stranke za deželni zbor. Vsled izključenja vojne nevarnosti s Srbijo, naj si oddahne slovensko ljudstvo na Štajerskem in naj trezno presodi, kaj mu je storiti nasproti ošabnosti domačega neprijatelja klerikalca.

Nenaden preobrat na Srbskem.

**Prestolonaslednik Jurij se je
odpovedal
nasledništvu na prestol.**

a Budimpešta, 25. marca. Danes opoldne so dobili listi sledečo brzojavko: Prestolonaslednik Jurij je poslal ministerskemu predsedniku Novakoviću pismo, v katerem mu naznanja, da se odpove prestolu na korist svojemu mlajšemu bratu Aleksandru in da bo zapustil deželo.

a Beograd, 25. marca. O odpovedi prestolonaslednika se poroča: Včeraj zvečer je bilo daljše ministersko posvetovanje. Minister vnanjih rečij Milovanović je vladni naznanil, da je Rusija brezpogojno priznala aneksijo Bosne in Hercegovine in je ostro napadal prestolonaslednika, kateri je s svojo agitacijo Srbijo spravil na rob propada. Ministerski svet je sklenil obrniti se na kralja s prošnjo, da naj glede na pogubno politično agitacijo prestolonaslednika, ki pomeni največjo nevarnost za državo in dinastijo, kakor tudi zaradi umora sluge Kolakovića, proti prestolonasledniku najstrožje postopa. Kralj Peter je v to takoj privolil, je prestolonaslednika poklical k sebi v avdijenco in mu očital, da je rekel, da je dobil na svojem obisku v Petrogradu obvezna zatrdila s strani Rusije, katerih mu pa v resnici ni nikdo dal. Dalje je rekel kralj prestolonasledniku, da ga bodo zaradi umora svojega sluge sramotno pognali iz vojske, če se ne odpove nasledstvu na prestol. Nato je prestolonaslednik takoj izjavil, da se odpoveduje.

Poročila o odpovedi prestolo- naslednika.

Ko je prestolonaslednik svojega slugo tako hudo pretepel, da so ga skoro umirajočega odnesli v bolnico, so se začele širiti govorice o tej surovosti po Beogradu. Listi so začeli pisati o dogodku ter so z vso odločnostjo zahtevali, naj se stvar strogo preišče in krivca ali morilca postavi nemudoma pred sodišče in če bi bil to tudi prestolonaslednik. „Zvono“ je pisalo, da si policija ne upa pošteno postopati in da bi rada vse prikrila, da, poskusila je baje celo najeti in podkupiti ljudi, ki naj bi o dogodkih v prestolonasledni-kovi palači krivo pričali pred sodiščem. To je na prebivalstvo zelo razburljivo uplivalo, nejevolja proti prestolonasledniku je od trenutka do trenutka rasla. Popoldne so se že objavili lepaki po hišah, s katerimi se sodišče poziva, naj z vso strogostjo in orezobzirnostjo nastopi proti morilcu Kolakovića. Policija je dala sicer te lepake kmalu odstraniti. V tem času se je že raznesla po mestu vest, da je prestolonaslednik pisal ministerskemu predsedniku pismo, v katerem izjavlja, da se odpoveduje svoji prestolonasledniški pravici, ker neče, da bi ostal na njem sum, da je morilec. Vest še ni bila uradno potrjena, pa listi so jo objavili. Taka odpoved postane veljavna, ako jo sprejme velika skupština. S početka se je mislilo, da vlada in sedanja skupština ne bode sprejeli prestolonaslednikove odpovedi. Kmalu se je skazalo, da govorice o odpovedi odgovarjajo resnici. Prestolonaslednik je spredel, da se je javno mnenje vsled napadov v listih naglo obrnilo proti njemu in da mu ne preostane drugega kot odstopiti.

Srbija osamljena.

a Včeraj je dobil srbski minister vnanjih rečij telegram od ruskega vnjnega ministra Izvolskega, ki pravi, da bi bila Srbija, ako bi prišlo do vojske, osamljena. V ministerskem svetu je vojni minister Živković poročal o stanju vojnih priprav ter izjavil, da ako bi navstala vojna z Avstrijo in bi bila Srbija v vojski osamljena, bi prišlo dokatastrofe za dinastijo. V ministerskem svetu so prestolonasledniku hudo očitali, da je s svojim brezvestnim in nezmernim hujskanjem spravil Srbijo v tak položaj, iz katerega se ne more več s častjo rešiti. Ministerski svet je nato soglasno kralja prosil, naj prestolonasledniku zapove, da prestane hujskati. Ministerski predsednik Novaković je na to šel k kralju v avdijenco ter mu poročal o sklepih ministerskega sveta. Poročal mu je tudi o tem, kaj listi pišejo o prestolonasledniku in njegovem činu ter dostavil, da je tudi v armadi že velika nejevolja proti njemu. Kralj je na to poklical prestolonaslednika k sebi ter ga pozval, naj resignira na prestolonasledstvo. S početka se je

LISTEK.

Izlet gospoda Broučka v 15. stoletje.

40

Češki spisal Svatopluk Čech. — Poslovenil
Stanko Svetina. Dalje.

Šele sedaj se je ozrl prosto po sobi in je kmalu zbral uspehe svojega opazovanja. Menil je, da ni neumestna skromnost, če naziva Domšik svojo paradno sobo (kajti v tako je gotovo privedel gosta k gostovanju) le izbo. Bila je sicer ponekod bolj prostrana nego čumната, toda ravno tako skopo razsvetljena in ravnotako le s čvetero- in osmerostranimi opekami tlakovana; krog in krog ob sivih stenah, pokritih tupatam z živopisanim blagom, so stale priproste lesene klopi, kakor sedaj le, kje v kmečkih izbah ali v gostilnicah na deželi; v enem kotu je stala ob njih ravno tako navadna miza brez stolov, v drugem kotu ogromna peč čudne podobe; ostala hišna oprava je obstajala iz slikanih škrinj in nerodne omare; na polici so se lesketale cinaste skledе in raznovrstne čaše; iz male omarice v zidu, ki je bila ravno odprta,

je gledalo nekoliko starih, okovanih knjig v debelih platnicah. Ako dodamo, da je bila izba nepravilna, polna kotov in izdolbin, da je bila oprava v nji površna, nesomerno razstavljena in vsak del drugačne in k temu še žive barve, tako da je vse skupaj napravljalo zelo čuden vtis — gotovo gospod bralec pritrdi gospodu Broučku, da je bil salon Janka od zvona v mnogem bolj podooben. starinski kmečki izbi, kot moderni, mestni sobi. Da, bile so tu tudi stvari, o katerih se naši kmečki izbi niti ne sanja: V oknih, vdelenih v globokih, na dveh straneh s sedeži napravljenih izdolbinah, niso bile šipe, ampak množina raznobarnih koleščkov, spojenih s svinčcem, kakršne vidimo sedaj le v cerkvah, in po stenah so bila zopet tupatam povešena, kakor v orožarnici, čudno, raznovrstno orožje in brneče ploče, katerim je delal družbo tudi velik, poslikan ščit v kotu.

Res je tudi, da je izbino pohištvo, dasiravno je gostu iz devetnajstega stoletja kaj malo imponiralo, vendar kazalo pri natančnejšem opazovanju smisel za okras, ponekod tudi za lesk. Že sama tla iz opeke so bila tupatam posejana s svežim cvetjem, ki je raz-

širjalo prijetno vonjavo; pisani okraski v podobi cvetk in ptičev so bili vtikani v preprogah na stenah in naslikani na eni škrinji, dočim so druge — vsaka z drugačno barvo poslikane — imele lepo zavite in različno okrašene okove; omara in noge priproste mize so bile čudno in lepo izrezljane; velika peč, sicer brez glazure, toda z raznobarnimi glinami okrašena, je izgledala kakor mal grad in je imela na vrhu veličastno krono.

Domšik, videč pozornost, s katero opazuje gost izdelke staročeskega lončarstva, mu je razjasnil, da je dal namesto prejšnjega zakajenega ognjišča, postaviti za lepe denarje to peč, ki prihaja sedaj mnogo v navado.

„In te steklene koleščke sem si dal vdlati v okna,“ je dodal z oči-vidnim ponosom.

„Lepi so,“ je pohvalil Brouček prisiljeno. „Le da izgleda to skoro kakor v cerkvi.“

„Seveda, prej so imeli steklena okna le v cerkvah,“ je pravil gostitelj, „toda v sedanji dobi si nabavljajo nekateri bogatejši meščani, ne da bi jim bilo žal velikih stroškov, ta dragoceni okras tudi v sobah. Dalje prihodnjč.

princ Jurij branil, češ da ima v Rusiji zaslonbo, ko mu je pa kralj s telegrami iz Rusije dokazal, da Srbija ne more pričakovati od Rusije nikake pomoči, se je udal in je napisal svojo odpoved.

Svet krone.

Zvečer ob desetih je sklical kralj svet krone, katerega se niso udeležili aktivni, ampak prejšnji ministri. Kralj je poročal, da je svojega sina interniral v jedni postranski sobi. Rekel je, da je pripravljen staviti skupštini predlog, da odzame princu Juriju dostojanstvo prestolonaslednika. Skupština bo predlog sprejela, ker so za to važni razlogi. Prestolonaslednik je že dal potrebno izjavo ter vstopi v rusko armado. Car je že dal dovoljenje za to.

Ministerski svet ima že odpoved v rokah.

Strah pred revolucijo.

Vojni minister je izdal naredbo, da mora biti vojaštvo povsod gotovo, ker se je bati da bi vsled razburjenosti navstali nemiri.

Razpoloženje v deželi.

Grozni čin kraljeviča je na prebivalstvo tako uplival, da se je kar naenkrat streznilo. Celó v Belemgradu, kjer je največ bojevitih ljudi in hujšakačev, je ogromna večina proti prestolonasledniku in njegovim političnim prijateljem. Nek kmetski poslanec je dejal: Temu gospodiču se ne damo več za nos vleči. Kaj bi šele delal z nami, ako oi postal kralj. Po tem lahko sodimo, zakaj se je kralj končno vzmožil in je pogumno nastopil proti svojemu sinu. Šlo je v resnici že za dinastijo

Odpovedno pismo.

Princ Jurij je pisal ministerskemu predsedniku Novakoviću tole pismo:

„Ker so se vsled smrti mojega sluga Kolakovića raznesle različne vesti, katerim se ni na noben način ugovarjalo, se odpovedujem vsem posebnim pravicam, ki mi gredo po ustavi in po zakonih dežele. Obenem izjavljam, da si bom tudi še nadalje prizadeval služiti domovini kot „preprost vojak in državlján“.

Rusija priznava aneksijo.

Iz Pariza in Berolina se poroča, da je minister Izvolskij sklenil priznati aneksijo Bosne in Hercegovine brez vsakega pridržka in da bode baron Aehrenthal s svoje strani sprejel načrt note, katero bodo velesile v Belgradu predlagale kot srbski odgovor in ki bode dala one garancije, katere A. O. zahteva. Anglija nadaljuje svoje miroljubno delo in si prizadeva doseči sporazumljenje med velesilami in Dunajem. Anglija je pripravljena svoje predloge tako prikriti, da bi bili na Dunaju sprejemljivi in bi tudi v Belemgradu ne naleteli na odpor. Srbska vlada je še vedno pripravljena pokoriti se svetom velesil.

Glavna stvar bi bila, da bi se naši klerikalni in nemški hujšakači tudi malo streznili in opustili nadaljno kujskanje. Vojna nevarnost je končno odstranjena, tako vsaj upamo avstrijski narodi in Srbi si po tako dolgotrajnem razburjenju lahko zopet oddahnejo.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Preobrat v Srbiji.

Današnja poročila:

Belgrad, 26. marca. (Brz. „Nar. D.“) Kakor se splošno govori, je kralj Peter poveril ministru za javna dela Nikoli Pašiću nalogo, naj prestolonaslednika pregovori, da se ne odpove prestolonasledstvu (?)

Belgrad, 26. marca. (Brz. „Nar. D.“) Brat prestolonaslednika Jurija princ Aleksander je baje izjavil, da pod sedanjimi pogoji nikakor ne more sprejeti prestolonasledstva.

Belgrad, 26. marca. (Brz. „Nar. D.“) Z mrzlično radovednostjo vse pričakuje današnje tajno in tej sledečo javno sejo skupščine. V tej seji se bodo predložile vse depeše, ki so v zvezi z zadržanjem ruske vlade, se bo avtentično razpravljalo o slučaju Kolaković in s tem v zvezi o odpovedi prestolonaslednika Jurija na prestolonasledstvo, dalje se bo razpravljalo o zunanjem položaju in o odnošajih med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

Zemun, 26. marca. (Brz. „Nar. D.“) Iz Belgrada se poroča, da so tukajšnji krogi mnenja, da bo korak prestolonaslednika gotovo vplival na zunanji položaj Srbije. Da je ruska vlada priznala aneksijo, je tudi že tukaj znano. Zato se splošno sodi, da bo nameravan korak velesil imel mnogo uspeha in se bo srbska vlada udala avstro-ogrskim zahtevam, pred vsem da bo razorožila. Na vojsko med Avstro-Ogrsko in Srbijo tukaj nikdo več ne misli. Vendar v vojaških krogih sodijo, da še stvar dolgo ne bode poravnana, ker je vžival prestolonaslednik Jurij velike simpatije med vojaštvom in da se bo tudi brezpogojno razoroženje precej težko izvedlo, ker bi to Srbijo zelo kompromitiralo. Grof Forgach bo po splošni sodbi v pondeljek oddal srbski vladi avstrijsko noto. Naglašja se sicer, da je njen ton zelo resen toda njene pogoje bo Srbija lahko izpolnila. Prej kakor vojske z Avstro-Ogrsko je pričakovati notranjih nemirov in bo torej naloga vlade, da ljudstvo pripravi na umikanje Srbije v zunanji politiki.

„Veleizdajalci“ na Hrvaškem.

Praga, 26. marca. (Brz. „Nar. D.“) Več čeških listov prinaša vesti, da so včeraj po Hrvaškem 5 oseb, ki vse pripadajo k inteligentnejšim slojem, zaprli, ker so osumljene radi „veleizdaje“.

Hišne preiskave v Pragi.

Praga, 26. marca. (Brz. „Nar. D.“) Včeraj popoldan je bila hišna preiskava pri nekem bivšem uradniku srbskega konzulata. Iskali so pri njem pisma srbskega prestolonaslednika Jurija in tudi dve našli. Uradnik se je zagovarjal, da je prestolonaslednik Jurij velik ljubitelj lovskih psov in da je dobil od njega nalog, naj mu kupi 2 lovska psa. Zaplenjena pisma je obdržal policijski komisar.

Devin, 26. marca. (Brz. „Nar. D.“) „Magdeburger Ztg.“ poroča iz Belgrada, da odpoved na prestolonasledstvo prestolonaslednika Jurija nikakor ne izvira iz lastnega nagiba, ampak da jo je pripisovati angleško ruskemu vplivu. Princ dobi garantirano letno gažo 60.000 rubljev in se bodo plačali tudi njegovi ne premajhni dolgovi.

Politična kronika.

u iz parlamenta. V seji dne 24. se je nadaljevala debata o Kramáfevem najnem predlogu. Govorili so razni klerikalni in liberalni Nemci ter Poljak Glombinski proti predlogu. Glavni govornik za predlog dr. Adler (nemški soc. dem.) je dejal, da so v tem trenutku vsi narodi v hudih skrbih, kaj nam prinese prihodnost. Vsi narodi žele, naj bi vlada upotrebila vsa sredstva, da se ohrani mir. Prebivalstvo je v skrbih za mir, je pa tudi v skrbih za kri sinov domovine. Ako prebivalstvo vidi vsa ta oboroževanja, se vpraša ne samo, kaj bode z življenjem svojih sinov ampak

tudi, kedo bode moral vse to plačati in ali nima parlament, kot zastopnik ljudstva pravice povedati tudi svoje mnenje in vprašati ali so vse žrtve potrebne? Koncem svojega govora pravi, da njegova stranka pač nikdar ne bode zato, da bi nepostavne odredbe in korake vlade odobrila, posebno pa še vladi, ki si drzne izzivati parlament z nepostavnimi dejanji in z grožnjami, česar bi noben parlament, ki še količkaj drži na svojo čast, nikakor ne prenesel. Generalni govornik proti predlogu je bil Steiner (kršč. soc.) Na to se je glasovalo po imenih. Proti predlogu so glasovali vsi Nemci brez razločka, Poljaki, Rumuni in Italijani, ki so imeli skupaj 236 glasov, za predlog so glasovali Čehi, soc. demokratje, Rusini, Jugoslovani in nacionalni Židje ter so imeli skupaj samo 191 glasov, ker je mnogo poslancev manjkalo. Nemci pozdravljajo to zmago kot nemško narodno zmago ter kot poraz češke opozicije. Kot nekaj za vsak parlament, ki količkaj drži na svojo čast, posebno poniževalnega pribijamo, okolnost da nemški listi povdarjajo, da je Bienenrthova grožnja, da zopet zaključí zasedanje, ako se zbornica izjavi proti njemu, tako upliva na poslance, da se niso drznili braniti pravice parlamenta proti samovoljnosti vlade. Volilci, ki takim zastopnikom poverjajo zastopstvo svojih koristi v resnici še niso zreli za ustavno življenje — to so pa v tem slučaju vsi nemški meščani volilci. In to naj bodo voditelji drugih narodov, nositelji državne ideje?!

Na to se je nadaljevala razprava o zakonu o kužnih boleznih med živino. Agrarci vseh narodnosti so se sporazumeli in bode danes ta zakonski načrt v tretjem čitanju sprejet. Tudi glede pooblastilnega zakona so se stranke v tem smislu sporazumele, da bode sprejet pooblastilni zakon, na temelju katerega bode vlada pooblašćena podaljšati trgovinske pogodbe po načelu največjih ugodnosti z vsemi državami torej tudi s Srbijo.

u Gosposka zbornica je sprejela zakon o rekrutih brez debate. Danes v petek bode sprejela zakon o podražavljenju železnic.

Dnevna kronika.

v Vseučilišče v Kairu v Egiptu. S pomočjo inteligentnih domačinov se snuje v Kairu v Egiptu egiptovsko narodno vseučilišće. Otvorila se je za njo javna subskripcija, ki je imela zelo dober uspeh. Hassan Bey-Zayed — bogat veleposestnik je sam prispeval okroglo 252.000 K. — Na vsenčilišču poučevali bodo deloma domači egipćanski učenjaki, deloma francoski in angleški vsenčiliški profesorji. Da se dobi domači profesorski naraščaj, se pošlje deset mladih Egipćanov študirat na evropska vsenčilišća. Kaj mislite, ne bo li naše vlade sram, ako sliši in ve, da bodo imeli pač Egipćani univerzo, ne pa tudi Slovenci, ki jo zahtevajo že petdeset let, pa je ne dobijo? Z podvojeno silo moramo delati, da se nam ta naš velik cilj čem hitreje udejstvi.

„Matica Hrvatska“ je imela včeraj letno glavno skupščino.

b Zoper časnikarstvo na Ruskem. Viada je izdala ukaz, glasom katerega se prestopki zoper cenzurno in tiskovno postavo ne bodo več preiskovali pri sodnijah, ampak administrativnim potom. Kazen se določa do 3000 rubljev v denarju in ječe do 3 mesecev.

b Župnik Tremel je včeraj nadškofu v Bambergu podal zahtevano izjavo, da ne pripada v bodoče liberalni stranki.

Štajerske novice.

o Zakaj so se kompromisna pogajanja razbila? O tem smo zvedeli iz klerik lnih krogov sledeče značilno mnenje: „Štajerski duhovniki so pač mnenja, da se morajo na Štajerskem zbrisati vse druge stranke.“ Ali se ne imenuje več kler. stranka na Štajerskem. k mečka zveza?

o Poučno zborovanje „Zveze narodnih društev“ v Hajdinu pri Ptuj. Včeraj popoldne se je zbralo v Graharjevi gostilni na Hajdinu lepo število domačih posestnikov in fantov k poučnemu zborovanju, katero je priredila „Zveza nar. dr.“ Zborovanje je otvoril „Zvezin“ predsednik g. Pesek in v daljšem, krasnem govoru razpravljao o potrebi zvišanja splošne, osobito pa gospodarske izobrazbe našega kmečkega ljudstva. Žel je obilo priznanja. Veliko je pa bilo zanimanje za predavanje g. urednika Lešničarja, kateri je poljudno razložil zborovalcem, kaj namerava in kako si misli vlada starostno zavarovanje. Po njegovem predavanju se je vnel precej živahen pogovor, v katerem so izrazili navzoči kmetje svoje mnenje o tem znamenitem zakonskem načrtu. Proti zavarovanju poslov in kmet. delavcev za starost in onemoglost bi neimeli ničesar, tudi ne proti starostnemu zavarovanju manjših posestnikov; za večje kmete, ki bi pa še vendar bili podvrženi zavarovanju, pa naj bi bilo zavarovanje neobvezno. Tudi bi se naj prispevki nekoliko znižali. Ugajalo je, da so sprejeti v zavarovanje za onemoglost tudi prevžitkarji. — G. Lešničar je na razna vprašanja, zlasti g. Graharja, odgovoril in izrazil svoje zadošćenje nad tem, da kmetje ne zamerjajo zavarovanja kot takega, ki bode vendar enkrat velika dobrota za naše ljudstvo, temveč da se hočejo o njem poučiti in potem izraziti svoje pomisleke, katere bodo poklicani zastopniki ljudstva gotovo upoštevali. G. nadučitelj A. Ogorelec je nato na svoj živahen in prikupen način razpravljao o pomenu domače industrije, opisal, kako se je lotil on v Halozah košarstva in kake koristi nese ta domača obrt. Priporočal je Hajdincem, da bi na mokrotnih krajih zasadili vrbje, ki ima danes lepo ceno. Pokazal je na praktičnih vzgledih od Sv. Barbare in iz Dravskega polja, kako lep dobiček nese vrbje. Stvar je sicer na prvi pogled nekaj nenavadnega, a se je pokazala takoj v drugi luči, ko je g. Ogorelec povedal, da je morala košarska šola pri Sv. Barbari kupiti vrbje iz — Galicije za sila drag denar. Vseh zanimivih podatkov g. Ogorelca ne moremo tu navesti; želimo le, da bi njegova misel rodila tudi za Hajdince uspehov! Zborovanja se je udeležilo precej košarjev iz Hajdoš. Zaključil ga je g. Pesek z lepo sklepno besedo. Vidi se, da je misel „Zveze nar. dr.“ prirejati enaka poučna zborovanja, na katerih se ljudstvu brez strankarske hujskarije poda v resnici kaj poučnega, zelo srečna.

o Odiranje vojakov na zidanmoškem kolodvoru. Časniki so poročali o razburjenju vojakov radi odiranja v restavraciji na šmihelskem kolodvoru na Zg. Štajerskem. Zidanmoški restavratore Skallak ni smel zaostati za natakariji na šmihelskem kolodvoru. Od vojakov, ki so se te dni vozili mimo Zidanega mosta, je zahteval za en guljaž s četrt vina 1 krono, za košček kruha 10 vin., za 1 razglednico 30 v., vrčke so natakali samo do polovice itd. Vojaki, večinoma Čehi, so začeli klicati „hanba“ in ni veliko manjkalo, da niso restavracije demolirali. Kakor čujemo, bode Skallaka zadelo zasluženo plačilo.

o **Podpora po suši** so izposlovali samo — klerikalni poslanci! Tako piše „Sl. Gosp.“. Še celo — Pušenjak ima zasluge, da se je 840 tisoč kron, ki so prišle na Štaj., večinoma razdelilo na Sp. Štajerskem. Bi bilo dobro, ako bi bilo res! Iz cele notice zveni že — volilni boj in takrat ni treba preveč gledati na resničnost. Kajneda, gospodine Korošec?

o **Odbor slov. km. zveze** je sedaj slovesno „izključil“ g. J. Zemljiča v Radencih iz svoje častite sredine. Gospodom res ne manjka smisla za — smešnost.

o „**Goldinarji**“ ostanejo še nadalje vsled odredbe fin. ministerstva v javnem prometu.

o **Prepoved.** Vlada je prepovedala obešanje ilustrovanih plakatov, na katerih se priporočajo inozemska paroplovna, industrijska in druga podjetja v javnih državnih uradih.

o **Veliko zamudo** včerajšnjega dopoldanskega vlaka iz Gradca je zakrivilo pokvarjenje kolesa na jednom vozu, katero se je opazilo pri Frohnleitu nad Gradcem. Potniki so morali dotični voz zapustiti in vlak se je razdelil; nekaj ga je šlo takoj naprej, ostale prazne voze pa so pozneje spravili v Gradec.

o **Celjsko šolsko vprašanje** ne pride zadnja leta niti za korak naprej. Mi smo imeli že lansko leto v „Domovini“ priliko pribiti postopanje naših klerikalcev v celjskem šolskem vprašanju. Najočitnejše se je to pokazalo o priliki znane konference pri baronu Becku. Klerikalci zasledujejo svoje strankarske interese — a so poleg tega še dovolj nesramni, da napadajo — nas, kakor da bi mi v tej stvari le količkaj zakrivali! Mi smo bili vedno za energičen skupen nastop vseh slov. političnih faktorjev v zamotanem in težkem celjskem šolskem vprašanju, kar je to tako eminentno politična zadeva, da jeden poslanec in najsi bo tudi domač, nič ne opravi. Vsakemu, kdor ni politično slep in ne prodaja življenjskih narodnih in kulturnih interesov strankarski gonji, bo namreč jasno, da je ustanovitev nemške šulferajnske šole v Gaberjih pri Celju mogoča le vsled tega, ker velika slovenska celjska okoliška občina še danes nima primerne javne slovenske deške in dekliške šole! To je tudi vzrok, da pohaja na stotine slovenskih otrok mestne ljudske šole. To bi morali tudi vedeti gospodje okoli „Straže“, saj imajo v Celju svoje marljive zaupnike in organizatorje, ki imajo v absolutni oskrbi in varstvu celjsko okoliško občino. — V sobotni „Straži“ se zopet prav farizejsko zaletavajo v nas in v potovalnega učitelja Cirila Metodove družbe v Celju, zakaj nič ne stori, da bi zabranil ustanovitev nemške šulferajnske šole v Gaberjih. Tako zloben zna biti na svetu pač samo klerikalec. V isti sapi trobenta „Straža“ v svet staro laž, da je g. Prekoršek preobložen z delom v uredništvih naših listov. Nam o tem njegovem delu v uredništvu ni nič znano, vemo pa, da ima mnogo posla in truda z organizacijskim delom slovenske obrambne družbe, to vedo najbrž tudi nad vse narodni klerikalci, saj ga v mnogih krajih tako vneta ovirajo pri njegovem delu za našo šolsko družbo. S hinavščino in nepoštenostjo ne boste pospešili rešitve naših šolskih zahtev, storili pa boste mnogo v okrepitev nemštva.

o **Žalske narodne čitalnice** počučno predavanje pret. nedeljo, dne 21. t. m. se je vršilo pred zadovoljivo lepim številom poslušalcev in je uspelo nad vse sijajno. G. prof. dr. Dolar je orisal v poldrugournem govoru tako zanimivo v izbranih, vznešenih, vendar pa

vsakomur lahko umljivih besedah ves razvoj slov. pesništva ter prešel na moderno strujo. Tu je naravnost mojstrsko obrazložil pesnitve O. Zupančiča, njega domoljubje in globoko čustvanje, skratka: govoril je tako zanimivo, da je vse navzoče nehote pričaral nase. Splošna želja je, da bi ne bilo to zadnjikrat! Polagoma bodo se tudi približali oni „rodoljubi“, ki se pri takih prireditvah pogrešajo vedno.

o **Južnoštajersko hmelnjarsko društvo v Žalcu** ima svojo glavno skupščino v nedeljo, dne 28. t. m. ob 3. uri pop. v dvorani gospe Hausenbichler v Žalcu po sledečem sporedu: 1. Vpisovanje novih udov. 2. Poročilo o delovanju društva v minoletem letu. 3. Pregledovanje letnega računa. 4. Praktične izkušnje v hmeljarstvu. 5. Volitev enega odbornika. 6. Nasveti. P. n. hmeljarjem bode se nudila prilika, da si ogledajo kolajne in diplome, ktere so dobili nekteri hmeljarji pri mednarodni razstavi v Berlinu l. 1908.

o **Šolski poduk v Velenju.** Ker je v Velenju razsajala škrlatica in je bila šola 30 dni zaprta, je odredil okr. šolski svet, da bo odslej do 15. avg. vsak drug četrtek šolski poduk, vrh tega se bode pa nadaljeval poduk še 14 dni po navadnem sklepu šolskega leta.

o **Iz Gornjegograda.** Pri tukajšnji okrajni sodnji je bila obsojena dne 23. sušca t. l. Jožefa Grabner iz Juvanja na tri tedne strogega zaporu z dvema postoma vsak teden, in k povračilu sodnih stroškov, radi razžaljenja časti in obrekovanja, katero je lažljivo govorila in širila o gosp. Ign. Zavolovšku, veleposestniku v Okonini.

o **Iz Šmartina v Rožni dolini.** Tukaj je pretečeni teden umrl J. Arnsšek, najstarejši mož v Rožni dolini; dosegel je 90. let. To je tisti, katerega je g. M. Levstik naslikal kot Seljaka v povesti „Pozabljena pipa“, ki je izšla v Mohorjevem koledarju za leto 1904. Berite! — Obsojeni so bili trije Kovačičevi najboljši prijatelji — v 4 do 6 mesečno ječo zaradi poboja. Peli so mu večkrat „podoknico“ in pri slovesu „odhodnico“. Hudobija tolovajstva se je zgodila v gostilni „pri pridni Pohorčki“.

o **Zlato poroko** sta obhajala na Dobrni zakonska Orosel.

o **Iz Dobove.** V nedeljo 21. t. m. smo imeli vdrugič priliko videti predstavo „Slepe ljubezni“. Šolska sobana je bila polna radovednih gledalcev. Vse se je kar trlo. Torej smisla za enake prireditve bi imeli naši občanje dovolj, kar se najbolj potrjuje z dejstvom, da so diletanje tako neumorno vstrajali za dobro stvar. Seveda je bila to v prvi vrsti zasluga učitelja g. Potočnika, ki nas žalibog misli kmalu zapustiti. Da bi po njegovem odhodu njemu enak naslednik prišel, je naša srčna želja.

o **Zaradi okr. hranilnice v Slovenski Bistrici** se sedaj razburja „Sl. G.“ da je prišla docela v nemške roke. Okraj je pač odgovoren za varnost hranilnih vlog, gospodarijo pa v hranilnici Nemci. Kdo pa je tega kriv? G. župnik Medved, saj se še spominjate, kako je lani pisala „Domovina“?

o **Za definitivno** je imenovana prov. učiteljica pri Sv. Lovrencu v Sl. gor. Frančiška Bratanič.

o **Kmetijsko društvo za ptujsko okolico** je imelo včeraj v Ptuj svoj občni zbor. Poročilo g. prof. Zelenika je pričalo o živahnem delovanju društva v minuletem letu. Sklenilo se je ustanoviti podružnico štaj. kmet. družbe za ptujsko okolico in je takoj pristopilo lepo število članov. Ta ustanovitev je nujno potrebna, ker nemška podružnica v mestu spi spanje pravičnega.

o **Volitve v ptujski okr. zastop** se vrše, kakor čujemo, dne 27., 28.,

29. in 30. aprila. Da bi volili kar zaporedoma veleposestniki, kmečke občine, najvišji davkoplačevalci in mesta ter trgi — to je gotovo nekaj izvanrednega. Upajmo, da se bodo Nemci — zaračunili.

o **Za župnika v Št. Ilju** je imenovan dosedanji kaplan v Jarenini Evald Vračko.

o **Zmagali** so Slovenci v obmejni občini Dobrenja pri Št. Ilju v vseh 3 razredih.

o **Na otrpnenju tilnika** je umrl v Prepoljah na Dr. 16letni fant Radolič.

o **Umrli** je v Feldbachu župnik Kovačič, star 83 let. Bil je rojen Slovenec, a je na svoj narod pozabil.

v **Izvenakademični moški podružnici družbe sv. Cirila in Metoda v Gradcu** je poklonil starosta graških Slovencev, vzor čistega iskrenega rodoljuba, preblagorodni gospod Fran Hrašovec, okrajni sodnik v p. 200 K in je postal pokrovitelj naše šolske družbe sv. Cirila in Metoda. Na mnoga leta! —

Kranjske novice.

b **Dopolnilnih občinskih volitev** v Ljubljani se nameravajo, kakor poroča „Slovenski Narod“, udeležiti tudi klerikalci.

„**Brahialna zaušnica**“. Dr. Žerjav v Ljubljani je na javnem shodu dne 3. januarja t. l. med drugim tudi rekel: „Božična zaušnica, ki smo jo dobili z Belarjevim imenovanjem, naj bo brahialna zaušnica dež. preds. Schwarzu“. Na obtožbo državnega pravdnštva, ki je trdilo, da je dr. Žerjav s tem pozival k nasilnostim zoper Schwarza, je dež. sodišče v Ljubljani obsodilo gosp. dr. Žerjava na 100 K globe.

u **Finančna prokuratura v Ljubljani** se je zapletla v konflikt s Kranjskim deželnim odborom. Ta je namreč od nje zahteval, da mora vsikdar, kadar zastopa dež. odb. rabiti proti strankam slovenski jezik. Fin. prokuratura je ošabno odgovorila, da v osebnem občevarju v potrebi to itak stori: to se pravi: dopisovali bomo pa še v naprej samo nemško. Zdaj je dež. odbor sklenil, da odslej ne reflektira več na zastopstvo fin. prokuratorje in si bo na drug način pomagal.

u **V zadevi občinske hranilnice**, katero snujejo za Kranjsko klerikalci in je že pred 1/2 letom vložilo 20 občin vlogo s pravili na ministerstvo, interpeliral vlado dr. Krek, zakaj stvar zavlačuje.

u **Bivši župan v Novem mestu** g. Sladovič se je preselil v Zagreb. Njegovo hišo je kupil trgovec Picek.

u **Za povzdigo živinoreje** na Kranjskem s pomočjo živinorejskih zadrug sta vložila v drž. zboru predlog posl. Demšar in dr. Krek.

u **Za ureditev vzorne sirarne** v Stari Fužini v Bohinju je poljedelsko ministerstvo dovolilo „Mlekarski zvezi“ 8000 K podpore.

u **Okrožnim zdravnikom v Kranjskem** je imenovan dr. F. Trenz.

Koroške novice.

u **Deželnozbornske volitve na Koroškem** so se v sredo 24. tm. pričele in sicer v splošni kuriji, za nemške nacijskece pod slabo zvezdo. V vseh štirih volilnih okrajih je prišlo do ožjih volitev, ki se vrše jutri. V vol. okraju celovškem (I.) so dobili: dr. vitez Metnitz (nem. nac.) 4919, Grafenauer (Slov.) 5099, Lukas (soc. dem.) 2576 glasov. Torej ožja volitev med Grafenauerjem in Metnitzem. V vol. okraju šentvidskem (II.) so dobili: Grössbauer (nem. nac.) 4768, Tatschl (nemški klerik.) 4546, Riese (soc. d.)

2956 glasov. Torej ožja volitev med Grössbauerjem in Tatschlom. V vol. okraju beljaškem (III.) so dobili: Brugger (nemški nac.) 3261, Turk (Slov.) 1238, Kaufmann (nem. kler.) 587 in Eich (soc. dem.) 3102 glasa. Torej ožja volitev med nacijskalcem Bruggerjem in soc. dem. Eichom. V vol. okraju špitalskem (IV.) so dobili: dr. Steinwender (nem. nac.) 5428, Hofer (nem. kler.) 4533, Gabriel (soc. dem.) 1785 glasov. Torej ožja volitev med Steinwenderjem in Hoferjem. — Jutri se vrše ožje volitve. Za nas bo zanimiv izid posebno v I. in III. vol. okraju. V I. je zmaga slov. kandidata odvisna od glasovanja soc. demokratov, nasprotno pa v III. zmaga soc. dem. kandidata od slovenskih glasov. Ne vemo v trenutku, kaj so pol. voditelji sklenili, pa zdi se nam v tem slučaju kompromis umesten. Nemškim nacijskalcem bi se na ta način iztrgala dva mandata!

u **Še nekaj o volitvah na Koroškem.** Soc. demokratična stranka je izdala parolo, da morajo sodrugi pri ožjih volitvah glasovati za nemško-nacijskece. S tem je izvolitev dr. Metnitza v I., Grössbauerja v II. in dr. Steinwenderja v IV. vol. okraju zagotovljena. Zagotovljena je pa tudi izvolitev Bruggerja v III. vol. okraju proti soc. dem. Eichu, ker tukaj, kakor poročamo na drugem mestu, odločajo Slovenci. Ti pa samoobsebi ne morejo za Eich glasovati, ker pojdejo socialisti v I. vol. okraju proti Grafenauerju. Tako omogočajo socialisti s svojo nespretno taktiko zmago vseh nemškonacijskih kandidatov.

u **Vse se jim punta!** Nemški nacijskeci na Koroškem so minolo sredo doživeli grozovit polom svoje protiljudske politike. V splošni kuriji so v vseh štirih okrajih prišli v ožjo volitev. O tem poročamo itak na drugem mestu. Pa tudi v kmečkih občinah, ki volijo v pondeljek, da, celo v mestih in trgih se boje za mandate, ki so jih dozdaj vedno z lahkoto dobili. Pa še ni vse! Veleposestvo, ki je dozdaj slepo sledilo raznim Dobernigom, Metnitzem itd., se tudi punta in „več volilcev“ te skupine je sklicalo na včeraj volilce v tej skupini na skupno posvetovanje, in to, kakor poročajo „Fr. St.“, brez vednosti „dajčfrajhtlih valausšusa“. Grdo poka v nemško-nacijskem taboru na Koroškem!

b **Wernberg pri Beljaku.** V tej občini na skrajni slovenski meji smo premagali Slovenci v splošni kuriji nemškonacijskega in socialnodemokratičnega kandidata z ogromno večino. Slava vzorni občini kot zadnji postojanki na meji. Posnemajte, obmejni Slovenci, to slavno občino!

Primorske novice.

u **Predlog za slov. obrtno šolo** v Trstu je vložil v drž. zboru posl. dr. Rybač.

Veleizdajski proces v Zagrebu.

Iščejo še vedno nove „veleizdajalce“. V terek so v Mitrovici aretirali zdravnika dr. Moliča in živinozdravnika Pajo Radovanovića, v Irigu pa dr. Grkića.

Sreda: šetnajsti dan.

Nadaljuje se zaslisanje D. Truhovića. Čita se njegova privatna korespondenca. Čita se celo neko pismo, ki ni bilo nanj adresirano. Med pismi se nahajajo tudi pisma od hrvatskih učiteljev, in iz vseh izhaja, da se je šlo zvečine za stanovska vprašanja.

Obt. zahteva, da se tudi nekatera teh pisem prečitajo, posebno ono od Horvat-Kiša.

Preds.: (ne more pisma takoj najti): Tako samo izgubljam čas.

Obtoženci: Imamo časa!

Drž. pravd.: (ironično): Ali morda hočete tako pričakati absolucijo?

Obtoženci: (razburjeno): Ne trebamo absolutije! Sodite nas! Med tem se pismo še vedno ni našlo.

Dr. Hinkovič: Čudno, kako se je moglo izgubiti.

Votanta Meixner in Pavešič: Vi sumničite?

Drž. pravd.: To je tako, kakor če bi jaz vas prašal, kako prihajajo v stranske častnike krija poročila.

Dr. Hinkovič: A od kod prihajajo, krija poročila v „Pester Lloyd“ in „Neue Freie Presse“?

Pismo se med tem ni moglo najti, in preide se na daljne zaslišanje.

Obt.: Jaz sem to pismo videl pri preiskovalnem sodniku Košutiču.

Dr. Hinkovič: Ali so bila vsa pisma zapečateni? Ali je dal obtoženec svoj pečat po predpisih postopnika?

Preds.: ne da dalje o tem govoriti. Pet najsti obtoženec, 37 let star, gozdar v Glini,

Geodon Ogrizović.

Boli ga, da se ga obtožuje zločina veleizdaje, njega, ki je vedno ljubil to domovino Hrvatsko in je pripravljen zanj tudi umreti. Bil je član srbske samostalne stranke. O kakih tajnih sestankih pri njem ne ve. Pač so Frankovci razširili vest po občini, češ, da on dela na to, da bi se iz občinskega odbora, v katerem je bilo takrat 8 Hrvatov in 4 Srbi, vrglo vse Hrvate. V občini sta dve tretjini Hrvatov in jedna tretjina Srbov. Kako more jedna tretjina nadvladati dve tretjini?

Preds.: Zakaj ste osnovali v Glini srbskega „Sokola“, ko je že hrvatski obstojal?

Obtoženec razklada, kako sta se oba Sokola osnovala en dan in sicer sporazumno, da oba Sokola združita čim več Hrvatov in Srbov v svojih okriljih.

Obt.: Gospod predsednik, če je veleizdaja, da ljubim svojo hrvatsko domovino, potem me ne izprašujte več, ampak sodite.

Pravi, da je 16 let vzorno vršil svojo službo; da je imel večino prijateljev baš med Hrvati; obsodil bi svojega očeta, če bi zvedel, da je veleizdajalec. V Belemgradu je bil, ko je prosil za službo v Kragujevcu. Pa se mu spodaj ni dopadlo in službe ni dobil. — Razlaga naloge Sokolov po idejah Tyrša in Fragnerja: Učimo se služiti narodu brez ozira na politično barvo. Nedavno so mu v Glini na zabavi hrvatskega Sokola navdušeno klicali kot starešini, ki tu po nedolžnem trpi.

Drž. pravd. (jezno): Da, so Hrvati, ki se strinjajo z Vami, ki ste pod obtožbo.

Nato stavijo branitelji razna vprašanja. Ko ga vpraša nekaj dr. Solarič in ga nagovori s „ti“, ga opominja predsednik, naj obtoženca ne titulira tako familijarno.

Dr. Solarič: A jaz branim tudi svojega očeta. Kako naj njega ogorim?

Na vprašanje g. Budisavljeviča pravi obt., da je nabiral tudi člane za hrvatskega Sokola.

Po svetu.

o Reinkorporacija Dalmacije. V veliki slavnostni dvorani mestne svetovalnice v Szegedinu je predaval kr. svetnik prof. dr. Havass o reinkorporaciji Dalmacije. Pred mnogobrojnim izbranim občinstvom je naglašal govornik potrebo, da se na temelju prava krone sv. Štefana izvede reinkorporacija Dalmacije skupno z bosanskim vprašanjem. Govoril je koliko so žrtvovali Arpadi in Anžuvinci zanj in žel za svoja izvajanja obilo pohvale.

v Na Dunaju je umrl bivši profesor dunajske medicinske fakultete dr. Ant. Friedlowski v 74. letu.

b „Svobodna šola“ je imela v petek svoj občni zbor na Dunaju. Udeležilo se ga je mnogo nemških in socijalističnih državnih poslancev. Društvo šteje sedaj 26 tisoč članov v 185 podružnicah in je imelo 226.820 K dohodkov. V predsedstvu je ostal baron Hock, izmed štajerskih socijalistov je izvoljen v odbor Resel. V odboru je tudi znani profesor Wahrmond.

b Zeppelinov zrakoplov se je na Jožefovo zopet dvignil v zrak. Poskusna vožnja je trajala dve uri. Namesto balasta je vstopilo v čoln 24 oseb. Zeppelin je bil s potekom vožnje izredno zadovoljen.

o Nemška nestrpnost. — V juliju 1905. je umrl v Duhcovem na Češkem Čeh Keil. Njegova žena mu je hotela postaviti nagrobni kamen s češkim napisom, pa nemški grobokop tega ni dopustil in seveda ga je pri tem podpirala nemška občina. Gospa Keil je nato vložila češko prošnjo na okrajno glavarstvo v Duhcovem, ki pa jo je odstopilo občini v rešitev. Ta jo je zavrnila kot nerazumljivo. Pa vdova Keil se ni dala ostrašiti. Z veliko težavo je napravila s tujo pomočjo nemško tožbo in ta je odločila, da mora biti napis dvojezičen. Keil je vložila priziv na okr. glavarstvo v Duhcovem, ki je razsodilo, da je napis lahko samočeški. Sedaj je zopet rekurirala nemška občina Duhcovo na namestništvo in na notranje ministerstvo. Spor se je sedaj po 4 letih končal v upravnem sodišču, ki je dalo vdovi pravico, da sme postaviti svojemu možu nagrobni spomenik s poljubnim napisom. Pokojnika so gotovo prej začeli glodati črvi, predno so mu duhovški Nemci privoščili, da mu njegova žena češki želi, naj v miru počiva.

Narodni gospodar.

Žveplenokisli amonijak.

Kakor v vseh strokah nastopila je tudi v poljedelstvu druga doba. Velikanski razvoj prirodnoznanstva in tehnike v preteklem stoletju imel je tudi upliv na poljedelstvo. Prej se je kmetovalo po starih, podedovanih pravilih, nihče se ni vprašal zakaj tako. Kmetovalec je dobro vedel, da gnojenje pomaga k dobri rasti rastlin. Kake snovi v gnoju pa napravljajo ta učinek in kakšna je notranja zveza med gnojenjem in učinkom, to je bila stvar, ki je bila tedanjemu poljedelstvu prikrita.

Še le približno v sredini preteklega stoletja so učenjaki dognali, kakšne tvarine služijo rastlinstvu v hrano. Sedaj je bila stvar lahka; bistvo gnojenja in gnojil je bilo na ta način spoznano. Dokazano je pa bilo tudi, da morajo razven hlevskega gnoja učinkovati tudi druge, mineralne tvarine, ki imajo v sebi kakšno redilno snov. Na ta način smo prišli do uporabe takozvanih umetnih gnojil, ki se dandanes z dobrim uspehom rabijo že povsodi.

Pri vseh umetnih gnojilih pa moramo imeti to eno pred očmi, da takšna umetna gnojila nimajo vseh redilnih snovi v sebi, katere rastlina potrebuje. Tako vsebuje n. pr. Tomasova žlindra le fosforovo kislino, kajnit le kalij in čilski soliter le dušik. Iz tega sledi, da je treba za gnojenje z umetnimi gnojili že nekoliko več premisleka; kajti če gnojimo samo z umetnimi gnojili, izbrati jih je tako, da dodamo zemlji vseh onih snovi, katerih ji najprej zmanjka, in te so: kalij, fosforova kislina in dušik. Najdražja redilna snov je dušik, in že zaradi tega zasluži, daga natančneje ogledamo.

Dušik dovažamo zemlji v hlevskem gnoju in gnojnici, ki imata pa še tudi druge potrebne redilne snovi v sebi in pa v podobi čilskega solitra in žveplenokislega amonijaka. Zadnji čas so začeli posebno priporočati zadnje gnojilo, ki se dobiva v obilni meri pri napravljanju svetilnega plina in koksa, — je torej nekako bolj domače blago kakor pa čilski soliter, ki ga kopljejo v južni Ameriki. Tožbe, da se primešujejo čilskemu solitru med potom druge ničvredne snovi, se zadnji čas vedno bolj množijo, in kmetijske družbe (n. pr. goriška) ne svariyo zastoj pred takšno goljufijo. Druge prednosti, ki jih ima žveplenokisli amonijak pred čilskim solitrom, so v kratkem sledeče: žveplenokisli amonijak se v zemlji ne izpere tako hitro v spodnje plasti, kakor čilski soliter. Žveplenokisli amonijak deluje v zemlji dalje časa kakor čilski soliter.

Žveplenokisli amonijak je lažje hraniti kakor čilski soliter, ker ne odvolgne. Zemlja vsled gnojenja z žveplenokislim amonijakom ne postane na površju trda in skorjasta, kakor se to lahko včasih opaža pri čilskem solitru. — Žveplenokisli amonijak je treba raztrositi nekoliko pred setvijo.

Zadnji čas je začela prodajati žveplenokisli amonijak tudi domača tvrdka Peter Majdič v Celji. Zd.

Društvene vesti.

u Akad. društvo „Ilirija“ v Pragi si je izvolilo na svojem prvem občnem zboru, dne 17. marca 1909., za letni tečaj 1908/09. sledeči odbor: Predsednik: pravnik Milko Hrašovec, podpredsednik: pravnik Jože Vidmar, tajnik: pravnik Fr. Kostanjevec, blagajnik: pravnik: Vekoslav Visenjak, knjižničar: pravnik Karol Ivanec, gospodar: pravnik Ivan Volčič, arhivar: pravnik Josip Kavčič, odb. namestnika: pravnik Milan Makar in tehn. Milko Sila, preglednika: tehn. Viljem Kuček in tehn. Drago Justin.

Iz sodne dvorane.

Maribor, 23. marca.

Mladoletni zločinci. (Okrožno sodišče). Še komaj 15 letni viničarski sin Franc Rajh v Sardinji pri Ormožu je v pijanosti ukradel v mlinu Matije Kukovca ob novem letu 22 K gotovine, 1 par čevljev in neke druge malenkosti. Na ovadbo se je z oškodovanim pobotal. Danes prizna svojo tatvino in sodišče ga obsodi na 2 meseca težke ječe s postom vsakih 14 dni.

Lastnega brata ubil. 17-letni kočarski sin Franc Pernat iz Nove vasi pri Slov. Bistrici je 2. febr. v prepiru in silobranu udaril svojega 22 letnega brata Antona Pernata tako močno z nekim drogom po glavi, da je ta kmalu na to umrl. Anton Pernat je že dva dni prej popival in je več ljudem grozil z nožem. Franc Pernat je bil obsojen radi prestopka proti varnosti življenja na 1 mesec strogega zapora s tedenskim postom.

Uboj. (Okrožno sodišče). 22 letni Franc Kvar in 18 letni Franc Prejac, posestniška sina v Moškanjcih v Ptujstu 20. januarja pri Plohu v Forminu luščila bučno seme. Ker Plohl nazadnje ni dovolil plesa, je prišlo med fanti do prepira. Obtoženca sta fanta Jakoba Trunka tako obdelala z latami, da je v 8 dneh umrl. Tudi Fanta Pondreka sta ranila, a ta je vendar okreval. Zatoženca priznata svojo krivdo in sodni dvor ju obsodi Kvara na 15 mesečno in Prejaca na 10 mesečno težko ječo z 1 mesečnim postom.

Tržne cene.

23. marca.

Produktni trg. Pariz: moka za tekoči mesec 30'70, moka za prihodnji mesec 30'80, moka za maj — junij 31'05, moka za maj — avgust 31'45, pšenica za tekoči mesec 24'35, pšenica za prihodnji mesec 24'10, pšenica za maj — junij 24'45, pšenica za maj — avgust 24'30, rž za tekoči mesec 16'60, rž za prihodnji mesec 16'85, rž za maj — junij 16'90, rž za maj — avgust 17'10.

Zahvala.

Podpisani izrekam tem potom blag. g. **Josipu Ipavicu, zdravniku v št. Jurju ob južni žel.** najiskrenejšo zahvalo, da je moja žena, ki si je 4. svečana zlomila nogo, tako dobro in uspešno ozdravil, da je že po preteku 5 tednov mogla zopet hoditi ter ga vsem najtopleje priporočam, posebno pa v tej stroki.

Št. Jur ob j. ž., dne 25. marca 1909.

Jože Podgoršek

p. d. „Cestni Jože“.

Zvezna trgovina
Rotovška ulica 2 v Celju Ček. rač. št. 75.221

Svoji k svojim!

TRGOVINA s papirjem, pisalnimi in risalnimi orodjem priporoča: kancelijski, konceptni, pisarni, dokumentni, ovitni, barvani itd. papir. Prodaja c. kr. šol. knjig in igralnih kart. Lastna zaloga šol. zvezkov in risank. Svinčniki, peresa, peresniki, vsake vrste črnilo in barve, radirke, tablice itd. Največja zaloga vseh tiskovin za krajne šolske svete, občinske urade, hranilnice in posojilnice, okraj. zastope, župnijske urade, odvetnike, notarje, privatnike itd. Trgovske knjige v vseh velikostih, z eno ali dvema kolonama črtane, vezane v papir, platno, gradl ali pa v polusnje. Dopisnice umetne, pokrajinske in druge. Zavitki za urade v raznih velikostih. Molitvenike itd. Priznana dobro blago. Solidna in točna postrežba. Cene nizke.

Zvezna tiskarna v Celju

Schillerjeva cesta št. 3.

Ček. račun št. 75.222.

TISKOVINE v moderni obliki so dandanes, kakor znano, potreba vsakega podjetja, ki hoče uspešno delovati, kajti tiskovine brez učinka romajo navadno vsled pomanjkanja časa neprečitane v koš. Sleherni ki to upošteva in deluje dosledno v tem smislu, zamore vsak čas računati na dosežen uspeh, ker se prejemaniku usili nehoti prepričanje, da deluje z vzornim podjetjem, katero se potruji v vsakem oziru izvršiti naročilo skrajno natančno in z namenu potrebnim učinkom. Zvezna tiskarna v Celju, ustrezajoč vsem zahtevam na polju moderne tiskarske tehnike je „Zvezna tiskarna v Celju“. Založena z modernimi črkami in okraski, kakor tudi opremljena z brzotiskalnimi stroji najnovejše konstrukcije in zlagalnimi pristroji je v položaju v polni meri zadovoljiti svoje cenj. stranke.

Zvezna knjigoveznica
Schillerjeva cesta 3 v Celju Schillerjeva cesta 3

Svoji k svojim

UDOBNO urejena ter opremljena z najnovejšimi pomožnimi stroji, z modernimi črkami in okraski se priporoča slav. občinstvu, korporacijam, društvom in uradom v izdelovanju vseh v svojo stroko spadajočih del od najpreprostejših do najfinišnejših izpeljav. Vezanje knjig za privatnike, društva in korporacije se izvršuje v najkrajšem času. Trgovske knjige v zelo trepni vezavi. Hranilne in zadružne knjižice s črnimi, zlatimi in barvnimi tiskom v moderni izpeljavi. Zapisniki vsakovrstne oblike. Galanterijska dela. Natis na trakove. Časopisne mape za kavarne, gostilne in urade. Akti fascikli za odvetnike in urade. Za trgovce, tovarne in obrtnike se najhitreje izvršujejo vzorčne knjige. Strogo solidno delo. Primerne cene.